

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld. — kr. „ pol leta 1 „ 60 „ „ četrt leta — „ 80 „ Naročnina se pošilja opravištvu v škofijsk. posloppju (Bischofshof.) Deležniki tisk. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Ob koncu prvega četrletja opominjamo p. n. naročnike „Slov. Gospodarja“, kateri so še staro naročnino dolžni, da ne odlagajo predolgo nam jo poslati; katerim pa je naročnina potekla, da se zopet oglasijo in dalje naročijo, sicer bi jim morali list ustaviti; kateri pa radi „Gospodarja“ berejo, pa še niso naročeni na nj, naj si ga naročijo. Tudi deležnike tiskovnega društva prosimo za staro in letošnjo deležnino, kajti le s pomočjo deležnikov se more list po tako izvanredno nizki ceni izdajati.

Opravištvu „Slov. Gospodarja“.

Kaj poroča deželni odbor štajerski o ljudskih šolah?

Kolike imenitnosti in važnosti da so ljudske šole, to priznavajo stariši, država in sv. Cerква. Ni čuda tedaj, ako se za šolo zanimiva toliko ljudi; stariši, ki jej sedaj morajo svoje otroke izročevati; davkeplačitelji, ki sedaj morajo šolske stroške plačevati vsi, ali imajo kaj otrok ali ne; avstrijski domoljubi, kateri zahtevajo, da se njihovim potomcem vcepja ljubezen do staroslavne domovine, a ne grdo — izdajalno prusaštvo; slovenski narodnjaki, ki si prizadevajo Slovencem okovariti premili slovenski jezik in narodnost proti drznemu penemčevanju; katoliški verniki, ki želijo svojo mladino izrežati za sedaj in za vekomaj na podlagi sv. katoliške Cerkve. Brez dvombe bode tedaj „Slov. Gosp.“ mnogim svojih bralcev ustregel s sledečimi črticami iz poročila deželnega odbora. Povedali bomo marsikaj nepopoljnega, čemur ni „Slov. Gosp.“ kriv, ampak tisti liberalni poslanci, ki so pri odpravljanju resničnih napak pri stari šoli, n. pr. slabe plače učiteljev itd. v strašni naglici mnogo dobrega zavrgli ob enem pa take nove naprave uvedli, da jih je že samih strah in groza pred nasledki.

Ljudskih šol je sedaj na Štajerskem 886; 33 bo kmalu iz nova priredjenih. Učiteljskih služeb je 1580, med temi je 440 provizoričnih, 283 pa praznih.

Okrajni zastopi so hotli novejši šolske po-

stavi brž do djanske veljave pomagati. V ta namen so odpravili staro šolnino (Schulgeld) in stroške vzeli na okrajno denarnico ali kaso, to se reče: vrgli so jih na davkarski goldinar; ker pa so stroški pri šoli vedno naraščali, so okrajni zastopi začeli jih prelagati na deželo. Vsled tega so začele okrajne in deželne naklade strahovito na višje vthajati — samo letos bo dežela morala prevzeti 900.000 fl.

Čeravno pa so okrajni zastopi in dežela prevzeli večji del šolskih stroškov, se vendar posamezne srenje pogrezajo v čedalje večje šolske dolgove. Samo pri štajerskih hranilnicah so razne štajerske srenje si nakopale 340.000 fl. dolga, ker so denarjev potrebovale za stavljenje novih učilnic. Blizo toliko so si same naložile in po tem takem je Štajerska v novi šolski dobi kar le za stavljenje novih šolskih poslopij potrošila 680.000 fl.

Deželni odbor nastavlja vse naše šolske stroške tako-le: 1) plača učiteljev znaša 782.000 fl., 2) doklada 130 učiteljem 31.000 fl. 3) nagrada učiteljicam 68.000 fl., 4) stroški za učiteljske knjigarnice 5000 fl., 5) stroški za učiteljske konferencije 9000 fl., 6) stroški, katere imajo potem krajni šolski sveti poplačati: 240.000 fl. 7) Obresti 10% za najeti denar 340.000 fl., pri stavljenji novih šol: 34.000 fl., 8) stroški in obresti, vsaj 25% od stroškov, koje so si srenje pri šolskih stavbah same naložile 85.000 fl., 9) štipendije za učiteljske pripravnike 12.000 fl. Tedaj znašajo vsi tukaj navedeni stroški skupaj 1.266.800 fl., ki se zamorejo pokriti, če se na vse direktne davke naloži 30% naklade. To je silno, a še ni vse! Kajti izmed 1580 učiteljskih služeb je 440 provizoričnih in 283 praznih, ki bodo, enkrat stalno oddane, zahtevale zopet kakih 100.000 — 200.000 gld. Tudi doklade postajajo vedno večje in svota za penzije bo morala naraščati. V kratkih letih bo 1½ milijona premalo.

Naposted še omenimo stroške za novo šolsko nadzorništvo, ki se plačuje iz državne kase, kamor se vé tudi vsi davkeplačitelji vplačujemo. Novo nadzorništvo stane na leto 600.000 fl., česar

poprej ni bilo treba plačevati, ker so dekani šole, najmanj ravno tako dobro kakor sedanji dragi nadzorniki, nadzorovali zastonj! Razun tega najdemo v letošnjem poročilu ministra Stremajerja sledeče številke: za učiteljska pripravništva 1 milijon 61.000 fl., za štipendije učiteljskim pripravnikom 208.000 fl., za izpraševalne komisijone pri ljudskih šolah itd. 24.000 fl. za normalne šolske zaloge ali fonde 151.142 fl. sploh skupaj 1,767.412 fl. letnih držvanih stroškov samo za male ali ljudske šole. K tej svoti utegne Štajerska vplačevati gotovo kakih 100.000 fl., in to plačevanje se ponavlja vsako leto in žene dače vedno na višje.

Take šolske razmere se pač ne morejo dolgo držati, zlasti sedaj ne, ko davkeplačiteljska moč očitno peša po celi Avstriji. Sila kola lomi!

Konservativni poslanci v Gradcu, katere so izvolili nemški kmetje, se ne bodo šolske razprave udeležili ter bodo pustili liberalcem besedo in zagovornost; naj si sami pomagajo iz zadrege, v katero so se sami spravili. Kaj bodo slovenski poslanci storili, to bode že prihodnjič vedel poročati „Sl. Gospodar!“

Cerkvene zadeve.

E. Duhovne vaje so bile v Zrečah od 12.—17. in pri št. Jungerti od 19.—26. t. m. Trikrat na den je bila v Zrečah pridiga in vselej je bila cerkva natlačena. Okoli 1200 jih je prejelo sv. obhajilo. Zrečka fara šteje samo 1500 duš. Vdila je sv. vaje č. o. Franc Doljak iz slavnega reda Jezuitov. Za plačilo mu ne moremo druga dati, kakor: Bog plati! Škoda, da je pri Jezuitih malo Slovencev, samo 5. Bog daj, da se ta slavni red pri nas v Avstriji obrani in razširi!

Usmiljeni bratje v Gradcu so lani postregli 1374 bolenikom skozi 34.204 postrežne dni, ter 20.100 ubožcev preskrbeli z obedom.

Bogoslovec v Gradcu, rodom Hrvat je bil od graškega škofa v semenišče sprejet in je dovršil 4letne bogoslovske šole; sedaj bi ga škof radi blagoslovili za mešnika — pa ne smejo, ker cesarska vlada trdi, da je ta bogoslovec — tuje c. Za božjo voljo: Hrvati so vendar podložniki svitlega cesarja Franca Jožefa nič manj, kakor Štajerci. Čudno pak je že pri nas, da tisti ministri, ki Hrvate za tuje imajo, pruskim, lutrovskim, iz Rupina pri Berlinu prišedšim na Tirolsko, dovoljujejo zoper razločno postavlo, lutrovske župnije ustanovljati — še celo avstrijsko državljanstvo so jim takoj brez vsakega obotavljanja podelili.

Škof senjski v Dalmaciji je namesto odstopivšega Soiča postal dr. Posilović, profesor bogoslovja in prodekan na vseučilišču v Zagrebu.

Koroški duhovniki pravijo v svoji prošnji za izboljšanje duhovniške plače na dalje, da imajo za njo pred vsem tisti skrabeti, katerim je krepka, marljiva in zadovoljna duhovščina na korist namreč: cerkvena oblast, država in srenje. Ker pa

so srenje že itak z nakladami preobložene, ostaneta še Cerква in država. Cerkvna oblast ima tukaj na razpolago 1) že obstoječe cerkveno premoženje, katero se zamore pomnožiti po primerni in novi uravnavi duhovniških služeb 2) premoženje bolj bogato oskrbljenih cerkv in podružnic. — Česar Cerква ne zmore, to bi pa naj država pokrila. Sviti cesar so potrebo izboljšanja duhovniške plače 28. dec. 1871 v slovesnem prestolnem govoru priznali in že cesar Jožef II. je rekel, da ima država dolžnost za one skrabeti, ki v imenu božjem učijo pokorščino do svetne oblasti. Razun tega opravljajo duhovniki mnogo pisarij — brez vsake posebne nagrade. Vsled pomnoženja šol imajo duhovniki zarad krščanskega poduka mnogo in včasih dolgih in težavnih potov z mnogovrstnimi stroški, kojih jim nihče ne vrača. Pešica lutrovcev dobivlja od države za svoje pridgarje toliko državne podpore, da bi katoliško duhovništvo v pravični razmeri imelo dobivljati 4.500.000 fl., a v resnici se mu dodaja le 1,351,376 fl. (Stremajerjev goldinarjev nečemo v poštev jemati), t. j. skoro 4 krat manj, kakor pa lutranskim pastorjem. Vendar, ako država izboljšanje duhovniške plače kedaj resno v roke vzeme, želijo prosilci, da se državna podpora ne izplačuje pod pogodbami, kojim noben vesten duhovnik vstreei ne more. (Konec prih.)

Menihi Trapisti v Banjiluki v Bosniji na Turškem že več let ondi živé v ostri pokori in pri trdem, pa za blagostan nesrečne dežele neizmerno važnem delu. Ti ponižni menihi, kateri skoro vsi izhajajo iz rokodelskih ali pa kmečkih družin Avstrije ali Nemčije, niso prijeli nobene druge pomoči, razen malo krajarjev, ki so jih zbirali med ubogimi svoje lastne dežele. Pri vsem tem so s stanovitnostjo, zatajevanjem in darežljivostjo dosegli uspehe, ki se res morajo čudoviti imenovati, ako se primerjajo s pripomočki, s katerimi so se zvršili. Neobdelane pustote blizo mesta Banjeluke so se spremenile v polja, travnike in vinograde. Zidan je klošter s prostorom za 100 menihov (posameznih celic nimajo), kakor tudi velike pristave. Reko Verbas so zajezili in dva od Trapistov narejena mlina imata zmiraj obilno dela. Več mostov je narejenih črez reko, steze več milj dolge so postale ceste, ki so pripravne za prevažanje najtežjih bremen. V Banjiluki ste nakupljeni dve hiši in vrt, in vstanovljena je šola pod vodstvom usmiljenih sester. Ubožnica za zapuščene otroke, kterih je toliko v deželi, je v delu zraven trapistovskega kloštra in bo kmalu dodelana. Že se sprejemajo 5—6letni dečki in ostanejo do 15. leta ter bodo odgojeni za spretne delavce ali dobre kmečke hlapce. Ves čas ondotnega bivanja imajo na stroške mnihov stanovanje, obleko, živež in poduk.

Očetje Trapisti so si pridobili ljubezen vsega krščanskega in mohamedanskega prebivalstva, kteremu skažujejo toliko dobrot; še celo turška vlada